

Innen szép nyelni

A strandon sem tudtam elszakadni a rettegéstől, ami időnként nyilván mindenkit elkap: jól gondolom-e, jól mondom-e, jól csinálom-e. A választ néha később megtudja az ember, de a legtöbbször soha. A „később”-nek persze alig van értelme, hiszen más nincs, csakis a most van, és az idő különben is régi hiedelem csupán.

A szakmai beszélgetéseken sokszor figyeltem, hogy az előző napi előadások alkotói hogyan fogadják a munkájukat minősítő mondatokat. Meg tudnak-e szólalni egyáltalán, van-e másik igazságuk. Ja, és van-e egyáltalán másik igazság. Van. Nincs. Úgy látszik, a strandon is csak hülyeségek jutnak eszembe.

Délelőttönként gyakran láttam a színészek arcán az ijedtséget, amikor a szakértők felültettek egy-egy előadást a csúszda tetejére, aztán megindították lefelé. Többször úgy tűnt, ezután már csak annyi történik, hogy a jó melegben ott állnak megfürödvé. Persze semmi baj, egy medencéből bárki képes kísérelni. Időnként azért előfordul, hogy ügyetlenül csobban valaki, és amikor felbukkan, tisztán látszik az arcán, hogy beleivott. De hát innen szép nyelni – csak remélem, hogy ez jut ilyenkor az illető eszébe. Egyre álmosabb lettem. Próbálgattam a rossz érzést, tényleg mennyire kellemetlen, amikor szenvedélyes ítéletmondóktól jól megkapja az ember, hogy egy pancser. Persze, hasznos a hibáinkkal szembesülni, de nagyon rossz. Néha annyira rossz, hogy abból simán levezethető, semmi értelme annak, amit csinállok. Ugyan már, amekkora szárazföldi állat vagyok, még arra jutok, hogy akkor minek is érdemes élni. *Figyelem, öt perc múlva indul a hullám.* Erre az ígéretes mondatra, meg a hátamon megtelt izzadságtócsából elinduló csepp csiklandozásá-
ra ébredtem.

Mindenkinek ajánlom, amikor úgy érzi, a lelkébe gázoltak, mégoly beláthatóan jó szándékkal és szakmai egyengetés céljával akár, és ettől elromlott a kedve, menjen, csússzon egy terápiásat. Végül is strand van, nyár, és süt a nap.

Proics Lilla

Thonett-balett és puskaszó

Federico García Lorca: Bernarda Alba háza – Újvidéki Színház

„A színpadi alakoknak a költészet ruhájában kell megjelenniük, de úgy, hogy csontjukat és vérüket is látni lehessen” – szól a sokat idézett költői nyilatkozat. **Radoslav Milenkovic**, a rendező, jelentős erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy szolgálni tudja e szerzői elvárást.

Először is tervezett egy fekete padlójú szobát, kékeszürke falakkal, eltérő nagyságú ajtókeretekkel, s a magasban – hogy kilátni még lábujjhegyre állva se lehessen – négy-öt ablaknyílással. Balra lerakatott egy súlyos faladát, később behozatott egy tucat fekete thonett-széket, még később egy ebédlőasztalt. A temetésről hazajövő leányok valamelyike egy mozdulattal leeresztette a színpadot a közönségtől elválasztó, nagyszemű neccfüggönyt, s rögvest átélhetővé vált a bezártság nyomorúsága. Sőt, a rugalmas függöny mögüli kileskelések egyre közelebb hozták a játzókat a nézőkhöz. Ez a tér szinte mindent képes teljesíteni, amit ez a dráma megkíván.

Nagy kérdés, hogy a vendégrendező készen kapta-e ezt a szereposztást, vagy első ihletől vezéreltetve döntött úgy, ahogy döntött, s később már nem volt ereje változtatni. Mert a játék minden részletszépsége sem tudta elérni, hogy a szereposztási gondok ne érződjenek az egész előadás folyamán. Milenkovic kivételes érzékenységgel bánik színészeivel. Szépen fölépített, jelentős pillanatok épülnek ki az eleven térrel bíró produkcióban. Emlékezetes a fekete thonett-székek ide-oda helyezésétől és kipróbálgatásából születő majdnemtánc-betét. Koreográfus: **Lavro-Gyenes Ildikó**.

Egy-egy megszólalás, pl. Angustias (**Jaskov Melinda**) borzongató „Hány óra?”-belépője, egy-egy egymásba kapaszkodás a szelídebb lelkek, Magdalena (**Jankovics Andrea**) és Amelia (**Crnkovity Gabriella** f.h.) között, vagy a cselédek, Poncia (**Ábrahám Irén**) és a Szolgáló (**Kokrehel Júlia** f.h.)

remek párosa, de még az álomkóros Lány (**Raffai Ágnes** f.h.) nyomasztó jelenléte is emlékezetes marad. Martirio nyomorék alakját erős szenvedéllyel hozza elének az elrajzolt figurán is átütő szépségű **Ferenc Ágota**. Ahol nem remélhető kifejezőbb színészi játék, a rendező gondosan bemért játékokkal szövi be a csöndeket, így képes hullámzó helyzetek összefogására, mindvégig fenntartva a feszültséget. Az előadás remek váltásai közül is kiemelkedik, amikor az eltűnt fényképet keresi hörögve Angustias, itt a csúcson végződő előző jelenetre is képes fortéban ráugrani a következő.

A Bernardát játszó **Banka Lívía** hihetetlen összefogottsággal próbálja meg teljesíteni a lehetetlent. Amikor az asztalnál ül, s időnként szól egyet, vagy amikor nem simogatja meg bocsánatot kérő leányát, akkor a legjobb. De alkatából olyan finomság és tanítónős szelídség sugárzik, ami legföljebb egy rossz természetű, de alapjában szeretetre méltó kicsi zsarnokot, egy lényegében áldozatnak termett asszonyt mutat. De az sajnos nem Bernarda.

Adela szerepében **Táborosi Margaréttát** látjuk, aki olyan görögös drámai erővel lép színpadra, olyan sportosan kemény, s olyan szorított torokhangon beszél, hogy csodaszámba megy, ami-

kor egy-egy pillanatra ellazul, s megjelenik benne a szerelmes nő lágyága. De táncjelenete alig hihető.

Sokat ártnak az előadásnak az előnytelen jelmezek, **Janovics Erika** munkái. A fekete bóbítás gyászi bejövétel súrolja a komikum határát, mint ahogy Prudencia (**Elor Emina**) kitömött spanyol viselete is karikatúrisztikus, ámbár az ő figurája szinte a kabarék nyelvén szól akusztikusan is. Adela spagettipántos, esendő, zöld ruhája és lecsúszásra váró rózsaszín selyemkombinéja egy másik történetből tévedtek ide. **Faragó Edit** a ködös tudatú nagymama szerepében visszalop valamit az eredeti darab költészetéből. De a térdig érő hálóing sajnos nem takarja szép fiatalasszonylábait, s így nem csak lélekben, külsőben is a játék ifjú szereplőjének tűnik, noha ez itt most nem lehet cél.

„A színpadi alakoknak a költészet ruhájában kell megjelenniük, de úgy, hogy csontjukat és vérüket is látni lehessen” – idéztük fentebb. A meztelenséget sokszor használják poétikus fogásként napjaink színházában. Adeláról hiába csúszik le a selyem. A rossz helyen, rossz időben, előkészítetlenül megjelenő ruhátlanság csupán kizökkent az élményből. A test – az test. Nem csont és vér.

Gabnai Katalin

Hűséges a Vajdasághoz

Elor Emina, az Újvidéki Színház művésze négy darabban játszik a fesztiválon

– Sokkot kapott az újvidéki közönség a transzvesztitás *Rocky Horror Show*-tól vagy kultikus előadás lett belőle?

– Szeretik, elsősorban a zenéje miatt. A tiniközönség imádja, vihog, mikor azt mondom: Mindenkit félredobsz, mint egy használt kotont. Volt, aki a történetet kicsit ósdinak találta, fecsegésnek a szexuális felszabadulásról, de mi szeretjük játszani. A próbák alatt Nagy Viktor rendező azt mondta, nem muszáj a nézőnek a történetet meglátnia benne. Lesz, akinek elég a látvány, a szórakozás. Akit pedig érdekel a sztori, könnyen felfedezheti a fausti vonalat: az erős gonosz bűnre csábítja a gyengét.

– Gondolom, nálatok is imádják a nézők a zenés darabokat. Ha óriási az igény, miért kamaraszínházban játsszátok?

– Így találta ki a rendező. És mivel tényleg szeretik a nézők a zenét, legalább sokszor játszhatjuk. Szerencsére így is sok szerepem van. Az idén az *Orfeum* kivételével az összes bemutatóban benne voltam. Magenta mellett újdonság Prudencia a *Bernarda Alba házából*, Natalie hercegnő a *Homburg hercegéből*, Flavia Brent a *Még egyszer hátulról* című darabból és Masni a *Portugálból*. Sajnálom, hogy a Portugált nem hoztuk Kisvárdára.

– De jött helyette a *Rocky*, a *Bernarda*, a Pál utcai fiúk, valamint a Ferenc Ágotával közös vizsgaelőadásotok, amelyet ma játszatok a Coffein Klubban. A rózsák két illatánál egyébként sem a darab, sem a mexikói szerző, Emilio Carballido neve nem mond túl sokat. Kellene?

– Mi sem hallottunk róla korábban, egy szerb barátnőm ajánlotta. Utánanéztünk, nem találtunk magyar fordítást, és mivel a vizsgaelőadásnál nincs pénz, mi fordítottuk szerbről magyarra, kicsit át is formáltuk. Mi magunk állítottuk színpadra, majd a vizsga előtt tíz nappal behívtuk László Sándort, a tanárunkat,

hogy nézze meg. „Nagyon rendben van” – mondta, és csak picit nyúlt bele. Ez óriási sikerélmény volt, kiderült, mennyire megy a színházcsinálás.

– És hányast kaptatok a vizsgán?

– Tízest, nálunk az a maximum, általában negyedév végén mindenki tízest kap. Aztán a színház is repertoárjára vette, félünk is Ágotával, mert nem játszottuk fél éve. Ez az előadás egyébként kicsit trauma, ketten állunk a színpadon, nincs hibalehetőség, erőst kell koncentrálni.

– Ez a harmadik év, hogy az elejétől a végéig itt vagy a fesztiválon. Ennyire izgalmasnak találsz?

– Tavaly végig workshopon voltam, tavalyelőtt öt előadást hoztunk. Most pedig Puskás Zoltán rendezővel olyan darabra készülünk, amelyet nyolc színész játszik nyolc különböző színházból: Szabadkáról, Marosvásárhelyről, Udvarhelyről, Gyergyórádól, Temesvárról, Budapestről, Újvidékről, Sepsiszentgyörgyről. Gyarmati Kata úgy írta meg a *Mesterek és tanítványokat*,

hogy mindenkinek nagyjából egyforma szerepe legyen.

– Kimondottan Kisvárdára készül az előadás, itt kezdtétek próbálni. Tíz nap mire elég?

– Ráadásul azt a tíz napot sem tudjuk kihasználni, mert játszunk a versenyelőadásokban. Összesen öt-hat napig próbálhatunk, de nem is az a lényeg, milyen visszhangja lesz a produkciónak, hanem hogy együtt lehetünk, dolgozhatunk olyanokkal, akikkel máshol nem lenne lehetőségünk.

– Egy előadás lesz belőle, vagy vihetitek máshova is?

– Jó lenne még játszani, legalább a saját színházainkban.

– Újvidékről sok színész áttelepült Magyarországra, például a Mesterek és tanítványokban budapesti résztvevőként regisztrált Nagypál Gábor. Hívtak már téged Kecskemétre és mentél is a Laura című előadás főszereplőjének. Gondolkodtál azon, hogy áttelepülnél-e a határ másik felére?

– Állandóra nem mennék sehova, szerepre szívesen, és azt is az újvidéki műsorhoz alakítanám. Annyira szeretem a Vajdaságot, nem hagynám itt. Nem mernék esküdni arra, hogy ez mindig így lesz, de most ezt érzem.

– Gondolom, sokan kérdezik, miért választották neked az Emina nevet a szüleid.

– Egy szerb író megzenésített versében találták, és anyukám azt mesélte, hogy amikor a hasában voltam, érezték, különleges gyerekük lesz, ezért különleges nevet kell adniuk. Kerestem a naptárban, hogy van-e névnapom, nem találtam. Anyukám egyik ismerőse szerint az Emina török eredetű, és azt jelenti: hűség. Amióta ezt tudom, azóta szeretem a nevem.

Szemere Katalin

Latin kavalkád

Beaumarchais: Figaro házassága – Gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház

Néhány fehér lepel alkotja a függönyt a Várszínház színpadán. Már a játék kezdete előtt Mozart muzsikája szól a hangszórókból. Aztán megkezdődik az előadás, s szerencsére kiderül: beugrálás az egész. Az operát mint zenét és mint formát is gyorsan elfelejthetjük, s nyilvánvalóvá válik, hogy amit függönynek véltünk, az maga a díszlet, mely többnyire térelválasztóként szolgál ugyan, de nagyszerűen el lehet bújni mögötte, s még dekoráció is hajtogatható belőle.

Igaz, eltart egy ideig, míg eljutunk a latin dallamokig. Az első képben kommersz

s hozzámixelt némi spanyolos, latinós hangulatot. Sajátos kevercs jött így létre, melyben éppúgy találunk egészen eredeti gegeket, mint kétes ízlésű ötleteket. Következésképpen egyenetlen maga a játék is: fergetegesen mulatságos jeleneteket váltanak kevésbé ötletesek, remek színészi pillanatokot követnek fáradtabbak.

Egyes nem- és szerepcseréket például érezhetően csak a (szereposztási) kényszerűség indokol: Antonia kertész az új nemmel együtt nem kap új funkciót, a bánatosan buta bíró kiiktatása pedig elszegényíti a darab egyik leg-

maradnak, a gróf és a grófnő gesztusai, megnyilvánulásai jóval stilizáltabbak, a kisebb epizód szerepek egészen elrajzoltak. S noha az egyes szerepek különböző lehetőségeket kínálnak, az előadás egyenetlenségeihez a színészi alakítások egyenetlenségei is hozzájárulnak. Az epizodisták általában kevésbé találják a kulcsot a figurákhoz: az alakítások vagy kevésbé ötletesen tapadnak a konvenciókhoz, vagy meg lehetőségen erőltetetten próbálnak eltérni azoktól. A kivételt **Antal D. Csaba** karakteresen mulatságos Cherubinja jelenti; a fiatal színész megmutatja, de idézőjelek közé is teszi az apród

keszkeszusa érzelmeit, csetléseit,

botlásait. A főszereplők közül

Szabó Tibor fergetegesen, mégis mértéktartóan komédiázik, magabiztosan alkalmazva a bohózat hatáskeltés eszközeit.

Barabás Árpád pedig remek tempóérzéssel, tökéletesen alkalmazott hangsúly- és ütemváltásokkal teszi mulatságossá Figaro egyébként többnyire természetes gesztusokból épülő mondatait. E játékmódot követi **Bálint Éva** (Susanne) valamivel kevésbé természetes és lendületes, de alapjában korrekt alakítása, míg **Bartha Boróka** az optimálisnál kevesebb eszközzel, következőképpen egysíkúbban emeli el a grófnő alakját.

Anger jól érzékeli azt is, hogy

Figaro ötödik felvonásbeli

monológja az eredeti hangsúlyokkal és kontextusban aligha hangozhat el; Barabás Árpád így azt, ami a monológból megmaradt, játékosan, reflektíven mondja el. Hiányérzetet ez nem szül, pontosabban nem ez szül: Anger Zsolt rendezése eléri azt, hogy a gyergyószentmiklósi előadást annak fogadjuk el, ami. Ha pedig még azt is elérné, hogy a nevetés folyamatos legyen, hogy ne akadozzon a ritmus, hogy a jó poénokat ne kövessék üresjáratok vagy kevésbé ízléses kiszólások, felhőtlenül örülhetnénk is az eredménynek.

Bartha Boróka, Antal D. Csaba, Bálint Éva

popvilágba csöppenünk, nemcsak zenei értelemben, hiszen a felütés a napszemüveges maffiózó kliséjével ijesztget. Klisék később is bőven akadnak **Anger Zsolt** rendezésében, ám jóval eredetibb ötleteket, poénokat is láthatunk. A gyergyószentmiklósi *Figaro házassága* nem tart másfél óráig sem, s a zanzásított történet nem az autentikus Beaumarchais-olvasat, hanem a szó-rakoztatás igényével lép fel. Szociális indulatot éppúgy hiába keresnénk a játékban, mint lélektani mélységeket; Anger egyértelműen bohózatot kreált az anyagból. Az eleve átírt szövegbe mai kiszólásokat vegyített, egyes jelenetekből szabályos stílusgyakorlatokat gyúrt,

szellemesebb jelenetét. Basilio testőrré változtatása eleinte közhelyes ötletnek tűnik, ám az ügyesen variált gegek valamelyest igazolják a figura funkcióváltását. Az eredeti darab bohózati helyzeteit a rendezés általában hatásosan aknázza ki. A hatást merőben ellentétes színészi eszközök váltják ki: a színészek egyfelől az éles stilizálás erejével élnek, másfelől a legteljesebb természetességgel reagálják le a legabszurdabb szituációkat.

Ennek megfelelően az egyes alakok a szerepstilizáció különböző szintjeit képviselik: Figaro és Susanne kettősei általában a reálszituációk keretein belül

Erkélyjelenetből bemutató

Anger Zsolt zarándokútja Erdélybe

– Hogyan került Gyergyószentmiklósbá rendezni?

– Az idea megszületésének pillanata valószínűleg az volt, amikor tavaly nyáron a POSZT-on egy reggel Nánay István kiment a szállodai szobájában az erkélyre nyújtózkodni. Én meg éppen a szomszédos erkélyen csináltam ugyanezt. Még aznap megkérdezte tőlem, hogy nem akarok-e dolgozni Gyergyóban, mert kéne ott rendezni valamit a hónap végén. A pályázati pénz megvan, de rendezőjét vesztette a produkció két héttel a próbakézés előtt. Mondtam, szívesen. Rendben – felelte ő –, akkor majd keresni fognak. No persze, gondoltam, és rögtön elkönyveltem magamban, hogy sose hallok többé felőlük. De néhány nap múlva hatalmas mail érkezett Béres Lászlótól, aki adatokkal és képekkel bemutatta az egész társulatot. (Ez a világ egyik legkisebb színháza, hatan vannak összesen.) Az első tapasztalásom az lett Erdéllyel kapcsolatban, hogy nincs semmiféle *prapír*, itt a felek kezét fognak, és az elég is, mert az adott szó szent. Miután megállapodtunk, hogy a *Figaro házasságát* visszük színre, végigszaladtam a könyvtárakon – akár egy felgyorsított filmen –, és elolvastam mindent, ami Figaro, meg francia, és egyáltalán: ami f betűvel kezdődik. Fekete Kata jelmeztervezővel és Bodnár Enikő díszlettervezővel azt találtuk ki, hogy fogunk egy flamenco táncost, és a mögé képzeltem spanyol világról álmodunk egy nagyot. Tudom, persze, hogy Beaumarchais darabja fontos mű, amelynek megvolt a maga szerepe a francia forradalom kitörésében, de ezzel nem tudok mit kezdeni, már csak azért sem, mert a forradalom

szó jelentése is sokat árnyalódott bennünk az utóbbi években. Mi tehát egyszerűbbre fogtuk a művet, a dél-amerikai szapanoperák világában helyeztük el, ahol Almaviva gróf nagyjából egy drogbárónak felel meg, és pörgős vígjátékot igyekeztünk kihozni belőle egy részben. A nyári előadásokat Gyergyószárhegyen tartottuk, kilométerekre a várostól, egy lepattant kastély udvarán. Én nem nagyon tudtam elképzelni, hogyan lesznek majd itt nézők, de csak jöttek és jöttek, s az első estén azt hittem, hogy megjelent az egész város.

– Járt korábban Erdélyben?

– Voltak ott rokonaim, és a nyolcvanas években még sokat látogattuk őket. Főiskolás koromban pedig mentünk néhányszor a marosvásárhelyi fesztiválra. Ezért azt hittem, hogy elég sokat tudok Erdélyről, de kiderült, hogy nem lehet eleget tudni. Az életre szóló élményeket most szereztem be, s végtelenül boldoggá tett, hogy ennek a tapasztalásnak a színházcsinálás adta a keretét és a tartalmát. Olyan volt ott, mintha egy másik bolygón lennék. Ha az ember beül Pesten a kocsiába, s tíz órán át vezet, szemben a hegyekkel, végighajt Románián, fenyvesek árnyékában, csacsi-fogatok között, ez már önmagában véve is olyan, mint egy zarándokút. Maga mögött hagy Combinót, Molotov-koktét, Napkel-tét. Ahová megérkezik, ott minden más. De minden! Mást jelent színésznek lenni, mást jelent az, hogy színház, mást az,

hogy pénz, hogy magyar, hogy Budapest. Másfajta az erkölcs is. Engem általános iskolás korom óta most először öntött el újra az az érzés, hogy jó magyarnak lenni. Gyergyószentmiklós körülbelül úgy fest, mint Kiskundorozsma 1954-ben. Szegény és előregedett város, 99 százalékban magyar lakossággal. Itt él egy maroknyi fiatal ember, és azt lehet látni rajtuk, hogy boldogok, mert dolgozhatnak. Egészen más az elhivatottságuk, mint az itthoniaké. Sokszor elszégyelltem magam amiatt, ahonnan jövök, és megtisztelőnek éreztem, hogy részese lehetek a munkájuknak. A nyári előadások után a Figaro bekerült a kőszínházba, az évad programjába, de akkor már sajnos nem volt módom jelen lenni és gondozni a produkciót. Mondjuk itthon azt még elképzelni is nehéz, hogy az ottani gyakorlathoz mi minden és hogyan tartozik hozzá. Például hogy a jelmezek esetében eleve el kell készíteni egy „téli-esített” verziót is, mert decemberben nem mindig van fűtés a színházban, és olyankor a színésznők nem játszhatnak egy szál mélyen dekoltált ruhában.

– Lesz folytatás?

– Feltett szándék. Már csak csak azért is, mert rendezőként sok mindennel adósuk maradtam. Kárpáti Péter *Pájkás János* című darabját visszük színre a következő szezonban.

Stuber Andrea

Szabó Tibor, Bálint Éva és Bartha Boróka a Figaro házasságában

DJ Schimmelpfennig

Roland Schimmelpfennig: Nő a múltból

Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulat

A trendi német darabgyáros Roland Schimmelpfennig szerelősorozatáról négy éve gördült le a *Nő a múltból* című opus: a bécsi Burgtheaterben volt az ősbemutató 2004-ben, nálunk az Örkény Színház játszotta Ascher Tamás rendezésében, abban az évben meg is hívták a POSZT-ra az előadást. Magam egyébként nem túlzottan kedveltem, elsősorban az ötletekben (vagy pontosabban egyetlen ötletben, de abban hosszasan) tobzódó szöveg miatt. Ezt csak azért említem, mert a marosvásárhelyiek markáns produkcióját nézve végre megértettem, mit hiányoltam a két évvel ezelőtti budapesti előadásból.

Nem számoljuk, hogy az idei fesztiválon hányadik szerelmi háromszöget látjuk a színen, ez most megint egy közülük. Új élet küszöbén a család: a költözéssel megszakad egy sor régi és friss kapcsolat, ám az utolsó utáni pillanatban betoppan a címbeli nő a múltból, aki huszonnégy év után visszajött – a férjért. Schimmelpfennig említett egyetlen ötlete az ide-oda cikázás az időben. Az antik dráma végletes sűrűségét igyekszik megteremteni a szerző, amikor egy éjszakán

egy helyszínen véres bosszútragédiát vezényel le.

Leszámolás ide vagy oda, menetközben mégis nagyokat kacagunk. Az előadás eredeti humorát feltétlenül ki kell emelni, ahogy azt is, hogy erről nem elsősorban Schimmelpfennig tehet, hanem **Harsányi Zsolt** rendező, aki szereplőit önálló koreográfia szerint mozgatja: a gesztusok, a mimika, a mozgások, a kellék- és térhasználat kialakítása egyaránt múgondról tanúskodik.

A példás szűkszavúsággal megfogalmazott minimáltér **Bianca Imelda Jeremias** munkája, aki a darabbeli család lakását költözés előtti-közbeni állapotában ábrázolja: kartondobozok és furnérláda a színen. És a hátsó fal, ami öt ajtóból áll: hálószobába, kamrába, a lépcsőházba, egy másik szobába és a fürdőbe juthatunk innen. Egyszerre realista és erősen elvont tér: a tervező ügyelt arra, hogy az ajtócsapkodós komédiákból ismerős, folyton nyíló-csukódó falapokon túl lássék a folytatás – épp annyi kellék idézi a mögöttes teret, amennyi kell. (És még egy fontos apróság: az idei fesztiválon ez az első díszlet, amit bár rendszeren

igénybe vesznek a szereplők, a szerkezet mégis masszívan áll.)

Bár Schimmelpfennig a darabhoz írt szerzői utasításban kiköti, hogy a színpadon jelölni kell az időugrásokat, szerencsés, hogy a marosvásárhelyiek eltekintettek ettől. Az A-ból B-be haladó, miszlikbe aprított sztori annyira nem bonyolult, hogy folyton szükség lenne a néző kizökkentésére az időpontok akkurátus közlésével. A megismélt szituációk (ezek egyébként mesteri kivitelezésűek, főleg az előadás elején) visszatértük korábban kezdődnek és/vagy később fejeződnek be, vagyis kontextus kerekedik a magányos mondatok mögé. Az időjelölés helyett másik, hatásos V-effektet csempészenek be az alkotók: a fiú barátnőjét, Tinát játszó **Gecse Ramónára** fejjégp irányul, úgy énekl (nem jól) mikrofonba a történet nyílt színen nem megmutatott fordulatait.

A karakteres formát az élvezetes színészi játék tölti meg tartalommal. A két nő – a régi és az új – messze a legizgalmasabbak az előadásban. **B. Fülöp Erzsébet** a feleség szerepében remek: végig náthás (allergiás?), enyhén nazális hangon beszél, ami tovább erősíti azt a benyomást, hogy ez a fád, vonzó nő folyton meg van sértődve.

Berekméri Katalin játssza az egykori szerelmet: egyszerre titokzatos és festett, sekélyes és kegyetlen perszóna, talpig vamp. Nem csoda, hogy ujja köré csavarja a férjet, akit **Korpos András** tesze-tosza, mégis szeretnivaló meláknak mutat. Testbeszéde amilyen erősen működik az első jelenetekben, olyannyira gyenge a fináléban: hiába halljuk, milyen döbbenetes vég áldozatául esett a férfi neje és fia, Korpos arcáról képtelenség leolvasni bármit is. **Bartha László Zsolt** az áldozati báránnyként szolgáló fiú szerepében pasztell színekkel simult a tablóba.

Schimmelpfennig darabépítő eljárása arra emlékeztet, amikor egy dj keveri-kavarja, szkreccseli a zenét. A marosvásárhelyi remixnek a toplistáén a helye.

Jászay Tamás

Az én (csaknem) húsz évem

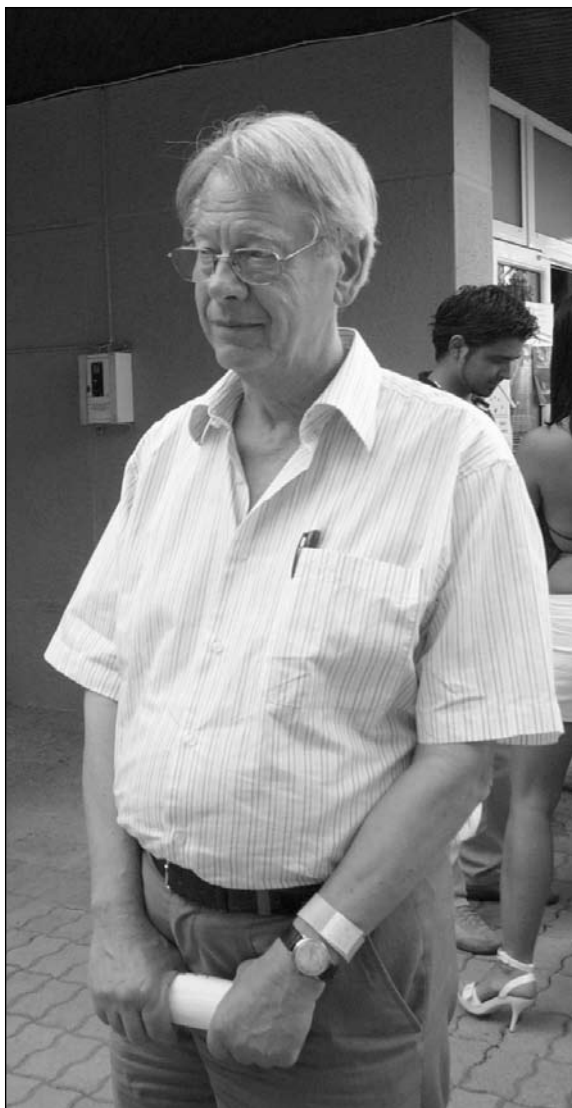
Állókép Nánay Istvántól

Két hete húzom-halasztom, hogy megírjam szubjektív visszaemlékezésemet a várdai két évtizedről. Próbáltam felidézni, milyen meghatározó emlékeket őrzök az egyes évadokról vagy a nyaranta készült közös produkciókról, elolvastam Darvai Nagy Adrienne legújabb könyvét, s a megírandók listájára egyre több előadás, találkozás, barátkozás került fel. Rájöttem, nem tudok közülük választani, így máshonnan kell megközelítenem a témát.

Mondjuk onnan, hogy e húsz évnek több mint huszonöt éves előzménye van, hiszen a hetvenes évek elejétől jártam színháznézőbe Erdélybe, Vajdaságba és Felvidékre. Nagyjából a várdai fesztiválok indulásával egy időben kezdtem tanítani Marosvásárhelyen, Kolozsváron, Zentán, Dunaszerdahelyen, Sepsiszentgyörgyön s másutt rendezőket, színészeket és teatrológusokat, hivatásosokat és amatőröket.

Így amikor a második-harmadik fesztivál után már nemcsak rövid látogatásra jöttem Kisvárdára, hanem tevőlegesen is bekapcsolódtam a találkozó munkájába, a színészek legtöbbször régi ismerősöm volt, s viszonylag jól ismertem a színházak működését, műsorát, produkcióit. Otthon voltam közöttük, így nagyon gyorsan otthon éreztem magam Kisvárdán is. Befészkeltem magam a Bástyába, amelynek aligha van olyan szobája, melyben az évek során ne laktam volna. Igaz, sok időt nem töltöttem bennük, hiszen a napok túlnyomó részét a művházban töltöttem, meg a Várszínházban, s mindeütt, ahol a fesztivál zajlott.

Sok mindent csináltam, sok mindenbe belekóstoltam, de alighanem a legtöbbet a művház ajtaja előtt, az épület melletti padoknál vagy a felállított sátrak árnyékában – álltam. Délelőtt és délután, szakmai beszélgetések előtt és után, este, éjjel és hajnalban. Ma

is egy, kettő vagy több ember társágában ácsorgok, s fecsegek. Vagy legalábbis kicsit távolabbról nézve ez a látzata az együttléteknek. Ezeket az ácsorgásokat szerettem és szeretem a legjobban. Előadást nézni is jó – bár gyakran együtt jár némi mazochizmussal is –, de a legjobb dumálni. Világot megváltani, ígét osztani, bút-bánatot és örömet meghallgatni, tanácsot és segítséget adni, híreket és pletykákat cserélni...

S különösen jó, ha az embert fiatalok veszik körül. Ha a szervezett keretek közötti tanítást oldott formájú beszélgetésekben, peripatetikus együttléteken lehet folytatni. Megadatott, hogy az utolsó háromtagú marosvásárhelyi osztály tagjaival éppen úgy szoros

kapcsolatba kerülhettem, mint a híressé vált első nagy létszámú osztállyal vagy a későbbiekkel, a Kolozsváron végzettekkel csakúgy, mint a „vad” újidékiekkel. S azokkal is, akiket ugyan főiskolákon, tanfolyamokon nem tanítottam, de odacsapódtak. Vagy valahol együtt dolgoztunk.

Mert a másik nagy élményem a nyári filmforgatásokhoz kapcsolódik. Horváth Z. Gergely művészeti vezetésének egy évtizede alatt minden évben legalább egy olyan tévéfilm készült, amelynek szereplőgárdáját különböző határon túli színházak színészeiből válogattuk ki. E régió színházkultúrájának legnagyobbjai szinte kivétel nélkül szerepeltek e filmekben, többjük művészi jelentőségéről ezek az alkotások jelentik az egyetlen maradandó lenyomatot. Nagy találkozások voltak az egy hónapos forgatások, amikor komáromi és újidéki, kolozsvári és beregszászi, vásárhelyi és kassai színészek játszhattak együtt, amire sehol másutt nem adódott lehetőség.

A nagy öregek és a középgeneráció legjelentősebb művészei mellett mindig helyet kaptak a fiatalok is, számukra e filmek a közös munka kétszeres örömét nyújthatták, hiszen nemcsak az azonos korosztályú, de különböző országban élő tanulók ismerhették meg egymást, de együtt dolgozhattak olyan legendás személyiségekkel, mint például Senkál Endre, Lohinszky Lóránd, Ács Alajos. S persze poharazgatás közben együtt ihattak-ihattunk a büfékben, a strandon, a forgatások szünetében, s hallgathattuk az elmaradhatatlan anekdotákat.

Imigyen Kisvárdára sok-sok erőnye és eredménye mellett a színházi emlékezet folyamatosságának fenntartását is szolgálta-szolgálja. S ebben talán nekem is szerepem volt.

Nánay István

2008. június 26. (csütörtök)

Örömszínház

A próbán mindenki mester is, tanítvány is

Ha nem cukrászdázik együtt a tavalyi fesztiválon Darvai Nagy Adrienne és **Puskás Zoltán**, akkor nyolc színész előadásnézéssel és kellemes strandolással tölthetné az idei fesztivált. Ehelyett a Művészetek Háza szomszédságában levő református iskola málló plafonú tornatermében próbálják **Gyarmati Kata**

Mesterek és tanítványok (avagy senki nem olyan, amilyennek látszik, vagyis mindenki másmilyen is, mint amilyennek látszik) című darabját, amelynek műfaja álarcosból egy felvonásban, két részben. A példányt mindenki megkapta egy hónapja, ide már szövegtudással érkeztek a játszó. Ők tízen komolyan dolgoznak. A sörsátorhoz is jóval éjfél után szokott odaérni **Bányai Kelemen Barna, Elor Emina, Kovács Nemes Andor, Mátray László, Mezei Gabriella, Nagypál Gábor, Szabó Eduárd és Szalma Hajnalka**.

– Lelkesítő a munka, egy workshop-hoz tudnám hasonlítani. Nekem kicsit olyan, mint egy vérátömlesztés. Együtt is lakunk – magyarázza a rendező Puskás, aki nem jött koncepcióval, hanem saját ötletei mellett a közös alkotásra helyezi a hangsúlyt. Persze ott a vajdasági keménymag, amelynek tagjai már félszavakból is értik egymást, de a minitársulat hamar megtalálta a közös nyelvet.

– Olyan érzésem van, mint elsőéves koromban a színin az improvizációs helyzetgyakorlatok közben – jegyzi meg próba közben a nem kevés eszelősséggel megáldott Hercegnőt játszó Hajni,

aki a születésnap ajándékként kapott legyezőjét használja kellékként. Az egy évada szabadkai Kovács Nemes a tegnapi Kisvárdai Lapokkal (a címlapon Mátray) a kezében próbál. Gabó kulcs-csomót zörget, Edénél egy csomag hurkapálca.

A parkettán krétával rajzolt négyzet jelöli a játékeret, benne jelzésként két szék. A fehér vonalak mentén, karakteres járásokkal indulnak el a színészek. Körbejárnak, elsiklanak egymás mellett, ügyelve arra, hogy ne érjenek a másikhoz, és kikerüljék a partvist egykedvűen tologató kollégát (Nagypál). Egy lépcsőházban vagyunk, amelynek lakói nemcsak az épületben, de saját lakásukban is idegenek egymásnak. Beszélnek és el-beszélnek. A falak elválasztják őket. Ezek a darab végére leomlanak, sőt talán az derülne ki, hogy valójában nem is léteznek.

– Jó lesz, csak egy picikét épülj rá – instruál a rendező.

Két nap még van, de nem úgy tűnik, hogy Déva várát alapozzák.

Papp Tímea

15.00

Tasnádi István: **Paravarieté**
Marosvásárhelyi Yorick Stúdió
Rákóczi-stúdióterem

16.30

Kávéházi beszélgetés
Fabó Tiborral és Tóth Tiborral
Coffein Kávéházi Klub

18.00

Gombrowitz:
Yvonne, burgundi hercegnő
Sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház
Művészetek Háza (stúdióelőadás)

19.00

A rózsák két illata
Elor Emina és Ferencz Ágota (Újvidék) műsora
Coffein Kávéházi Klub

21.30

Molnár Ferenc:
A Pál utcai fiúk
Vajdasági Tanyaszínház
Várszínpad

A címlapon
Berekméri Katalin és Korpos András
a Nő a múltból előadásában

KISVÁRDAI LAPOK

a Határon Túli Magyar Színházak XX. Fesztiváljának napilapja

Felelős szerkesztő: Stuber Andrea
Szerkesztőség: Jászay Tamás,
Papp Tímea, Szemere Katalin
Fotó: Kovács Bertalan
Nyomdai előkészítés: Jurás László
Nyomdai kivitelezés: PIREHAB (Kisvárdai)
Felelős kiadó: Nyakó Béla
ISSN 1587-8325

Támogatók:

Oktatási és Kulturális Minisztérium
Nemzeti Kulturális Alap

www.kisvardailapok.hu
www.kisvarda.szhaz.hu

A Határon Túli Magyar Színházak XX. Fesztiváljának támogatói:

Oktatási és Kulturális Minisztérium, Nemzeti Kulturális Alap, Kisvárdai Város Önkormányzata, Szülőföld Alap, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgazdálkodási Központ, Média-támogatók: Duna Televízió, Vár FM Rádió, Magyar Színházi Portál, MCO-net Kft.

